

Dansk kulturhistorisk Museumsforening

Årsmødet den 7.–10. september indledtes torsdag aften d. 7. med et møde, hvor museumsinspektør R. Meyer-Heiselberg, Frilandsmuseet, talte over emnet: museumsundervisning og forholdet mellem museer og skoler.

Repræsentantmødet d. 8. kl. 9.00 indledtes med, at overlæge *Hovesen*, Grenå beklagede formandens sygdom, og derefter bød gæster og repræsentanter velkommen. I mødet deltog repræsentanter for følgende museer: Bangsbo, Grenå, Esbjerg, Falsters Minder, Odense, Gilleleje, Haderslev, Helsingør, Herning, Hjørring, Hobro, Holbæk, Horsens, Hørsholm, Kalundborg, Koldinghus, Køge, Rudkøbing, Maribo, Forhistorisk Museum, Nordsjællands Folkemuseum, Næstved, Odder, Randers, Ribe, Roskilde, Samsø, Skagen, Silkeborg, Søllerød, Vordingborg, Sæby, Sønderborg, Tikøb, Tønder, Varde, Viborg, Aabenraa, Aalborg, Ølgod, samt for specialmuseer: Fiskeri- og Søfartsmuseet, Esbjerg, Frederiksborg, Frilandsmuseet, Jagt- og Skovbrugsmuseet, Jægerspris, Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, Kunstindustri-museet, Københavns Bymuseum, »Den Gamle By«, Landbrugsmuseet, Nationalmuseets 1., 2. og 3. afd., Orlogsmuseet, Rosenborg, Tøjhusmuseet, Øregaard. Som gæster deltog: Kontorchef E. W. Thrane, Kulturministeriet, Rigsantikvar P. V. Glob, Direktør Oluf Nielsen, Museumskonsulent Halkjær Kristensen samt professor C. J. Becker.

1. *Valg af dirigent*: Museumsdirektør Peter Riismøller, Aalborg, valgtes til dirigent, dog fungerede overinspektør Harald Langberg som dirigent under den sidste del af mødet. Den fungerende formand oplæste mindeord over følgende kolleger, som i det forgangne år er afdøde ved døden: Disponent Ørting, Frederiksværk, stationsforstander Kaster, Odder, kontorchef v. Spreckelsen, Randers, konservator Kannik, Tøjhusmuseet, teaterhistorikeren Robert Neiendam, Teatermuseet, og overinspektør Therkel Mathiasen, NMI.
2. *Formandens beretning* blev oplæst af Hovesen: Den vigtigste begivenhed inden for foreningen i årets løb var *museumskurset*, som afholdtes i ungdomshøjskolen ved Ribe i Vester Vedsted sogn i dagene 23. juni til 2. juli. Arrangørerne var naturligvis spændt på, om den udsendte indbydelse ville blive efterkommet i fornødent omfang. Det blev den. Der meldte sig så mange, at ikke alle kom med. Kurset havde 63 deltagere, der alle mødte med ønsket om at få noget ud af det, og mon ikke man kan sige, at de fik det. I sig selv var eksperimentet vanskeligt, for deltagerne bestod af meget forskellige kategorier: heldagsansatte, faguddannede

museumsfolk, museumsledere uden faguddannelse såvel blandt heldags- som deltidssansatte, dertil en række skolefolk og studerende samt nogle gymnasiaster. Endelig havde vi den glæde, at to journalister deltog. Det er efter min opfattelse vigtigt, at også pressens folk fik lejlighed til at se, hvad museumsfolk beskæftiger sig med. Vi kan ikke undvære pressens forståelse af vore anliggender, ikke mindst i en tid, da vi lægger op til en stærkere opbygning og udnyttelse af museerne.

Det er uforholdsmæssigt her at give en længere redegørelse for kurset. De, der var med, kender det, og de, der ikke var så heldige at deltage, har haft lejlighed til at gøre sig bekendt med det i den artikel, som sekretæren har skrevet til »Nyt og Noter fra Kulturmuseerne«. Jeg skal blot minde om, at dagen var optaget fra morgen til aften af feltarbejder, foredrag og diskussioner, og et stykke af natten gik med til muntert og kammeratligt og i øvrigt også nyttigt fagligt samvær i nattesædet. Emnerne var opdelt over et meget stort felt af museernes virkeområde, muligvis nok for stort, da det naturligvis kneb med at komme i dybden på de enkelte punkter, men behovet var vel nok så stort, at det var nyttigt og inspirerende at få berørt så mange emner. Jeg vil gerne her på årsmødet gentage den tak, jeg tidligere har rettet til kulturministeriet for dets økonomiske støtte og for de meget positive betragtninger, som ministeriets repræsentant fremsatte ved kursets indledning, til mødets deltagere og til lærere og foredragsholdere og ikke mindst til Bencard og Seeberg for det store arbejde, de har lagt i tilrettelæggelsen og gennemførelsen af kurset. Bestyrelsen har ikke haft lejlighed til at drøfte sagen, men jeg anser det for givet, at der snart arrangeres et nyt kursus, og de erfaringer, vi har indhøstet og i øvrigt også af kursusdeltagerne har fået anført under emnet »ros og ris«, vil blive nyttiggjort ved næste kursus tilrettelæggelse. Vi stiler mod en fast museums-skole, som både under den nuværende og kommende udvikling inden for museerne vil være nødvendig, og vi tror, at erfaringerne under sådanne kurser vil være nødvendige ved tilrettelæggelsen af en skole under fastere former.

Det vil let forstås, at *sekretærens arbejde* i anledning af museumskurset og i øvrigt også på en række andre felter er langt mere omfattende end tidligere. Det er helt umuligt at belaste en i forvejen travl beskæftiget embedsmand, der først og fremmest har ansvaret for sin egen institution med et stort arbejde, med mindre sekretariatet får midler til ansættelse af lønnet arbejdskraft. Bestyrelsen er derfor nu i år gået til det længe bebudede forslag til *kontingentforhøjelse*. Vi har sendt forslaget ud til medlemmerne i forvejen, således at man lettere kan tage stilling i dag. Jeg håber meget, at man vil godtage forslaget. Det er vel begrundet i den øgede aktivitet, som vi er inde i, og som i fremtiden yderligere vil forstærkes. Vi skulle jo nødig komme i den situation, at vi ikke kan få nogen sekretær. Der er to satser i kontingentforslaget, idet specialmuseerne ikke får den samme gavn af museumsloven som de lokale museer. Da de jo dog har gavn af foreningens almindelige virksomhed er det rimeligt, at også de får en forhøjelse, idet de i forslaget dog har adgang til at benytte betaling efter procentsats af regnskabets balancesum, såfremt dette er den billigste form for dem. Der findes jo mange kategorier af specialmuseer, og nogle er mindre end andre.

Der er al mulig grund til at være bekymret over det stigende tal af *museumstyverier*, der har fundet sted i den senere tid. Vi skulle nødig se en yderligere stigning i tyverierne, der især har sin årsag i manglende sikkerhedssystem, som forbryderne helt er klar over. Ingen kan vide sig sikker. Bestyrelsen har derfor sat dette

spørgsmål på dagsordenen som et særligt punkt. Jeg henleder også opmærksomheden på, at bestyrelsen i forslag til den nye museumslov, specielt i den til loven knyttede bekendtgørelse har anset det for rimeligt at stille krav om sikkerhedsforanstaltninger, hvortil der i øvrigt efter lovforslaget ydes tilskud som til andre driftsudgifter.

Selv uden ny museumslov påhviler der *Statens lokalmuseumstilsyn* et meget stort arbejde. Hertil kommer, at tilsynets sekretær er konsulent for museerne, der meget gerne ønsker hans nærværelse, men Halkjær er overbelastet med administrativt arbejde og kan ikke i fornødent omfang komme rundt på museerne. Tilsynet har selv opmærksomheden henvendt herpå. Der er på det seneste sket det, at tilsynets lønningsforhold nu er helt udskilt fra Nationalmuseets, således at tilsynet derved er blevet den selvstændige institution, som loven forudsætter, at det er, men det er helt nødvendigt, at der sker en udvidelse af staben både med ansættelse af faglig uddannet arbejdskraft og kontorpersonale samt midler til kontorholdet, og jeg vil derfor gerne her ved denne lejlighed på foreningens vegne henlede myndighedernes opmærksomhed på, at allerede den nuværende lov på dette punkt ikke sker fyldest, og at dette forhold bør rettes.

Dermed er jeg kommet til *museumsloven*. Den lov vi fik i 1958, og som i 1963 forlængedes med visse forbedringer til 1968, har været en god lov for museerne. Der er sket megen fremgang i denne tid, de lokale tilskud er i stor udstrækning forøget og har derved fremkaldt øget statstilskud og deraf opstået øget aktivitet, men bestyrelsen er af den opfattelse – og det er på årsmøderne konstateret, at adskillige medlemmer mener det samme – at loven ikke vil strække til i tiden fremover. Jeg skal undlade at komme ind på enkeltheder i min beretning og kun gøre nogle enkelte bemærkninger. Vi har iagttaget den interesse kulturministeriet og folketinget har vist kulturelt arbejde i almindelighed. Vi har haft et forslag fremme om kulturcentre. Det er ganske vist foreløbig lagt til side, men det udviste megen interesse for at bidrage i større udstrækning til kulturel virksomhed, og den interesse er selvfølgelig fortsat til stede, selvom der senere måske vil vise sig ændring i principperne for at yde støtten. Vi har også iagttaget, at vi har fået en ny betydeligt forbedret bibliotekslov. Museerne anser deres arbejde for at ligge på linie med bibliotekernes, og også museerne er kulturcentre, og vi håber derfor på velvillig behandling af vore forslag, der ligger på linie med allerede gennemførte foranstaltninger til støtte for kulturelt arbejde.

Nødvendigheden af at øge mulighederne for arkæologisk virksomhed har i høj grad interesseret Nationalmuseets 1. afdeling, som har forestillet sig, at man burde statsansætte en række arkæologer til det lokale arbejde. Bestyrelsen anerkender i høj grad de overvejelser 1. afdeling her har haft, men vi har alligevel den opfattelse, at arbejdet bedst muligt lægges ud til kvalificerede folk, som er ansatte ved lokalmuseerne. Der vil desuden i ikke mindre grad være behov for arbejdskraft også uden for det forhistoriske arbejdsfelt, og hvis man da fulgte den samme fremgangsmåde med statsansættelse af folk til udførelse af de kulturhistoriske museers arbejde med folkekultur, etnologi etc., tror vi, at der på forskellig måde vil opstå besværligheder, som ikke vil virke fremmende på museumsarbejdet her i landet. Også fra andre medlemmers side er der udvist interesse for museumsloven ved indsendelse af forslag. De er på samme måde indgået positivt i vore overvejelser. Bestyrelsen tror at gavne sagen bedst og give de bedste muligheder

for et forbedret og aktiviseret arbejde på museerne ved at stille det forslag, som er fremlagt og udsendt til overvejelse. Fremfor at fremsætte tanker i almindelighed har vi valgt at stille et fuldstændigt *forslag til en ny museumslov* samt ligeledes et fuldstændigt forslag til lovbekendtgørelse. Vi har lagt vore forslag nær op ad biblioteksloven, og vi mener, at statens tilskud bør ske i forhold til museernes driftsudgifter. Dette vil gavne alle museer. De mindre museer vil ikke blive ringere stillet end hidtil, idet 50 %'s tilskud af driftsudgifterne ikke vil blive mindre end de hidtidige 100 % af de lokale tilskud, og det vil bringe store fordele for de større museer, hvis øgede virksomhed vil gavne ikke alene dem selv, men også de mindre museer i området. Forslaget fremlægges nu til diskussion her i dag. Bestyrelsen vil meget gerne høre medlemmernes stilling dertil, og jeg skal derfor blot her sige, at den største chance for at vore tanker om indholdet af den nye museumslov vil blive gennemført er, at museerne i stort tal slutter op bag dem.

Sluttelig vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om de *statistiske oplysninger*, vi har anmodet museerne om at indsende for 1965/66 og derefter ret hurtigt efter en fornyet henvendelse vedrørende finansåret 1966/67. Vi er ganske klar over, at vi derved har ulejliget vore medlemmer. Disse oplysninger er imidlertid af stor værdi for belysning af museernes forhold og det arbejde, der udføres af de enkelte museer. Materialet har allerede vist sin store værdi, og da vi fremfører ønsker over for de bevilligende myndigheder om forøget støtte i en ny museumslov, er det meget magtpåliggende at oplyse myndighederne om det arbejde, som foretages. De folk der skal yde bevillingerne har et naturligt krav på at vide, hvad der sker på museerne. Det er i museernes interesse at disse oplysninger fremkommer. Jeg kan tilføje, at bestyrelsen har den opfattelse, at vi i 1968, da museumsloven udløber, på en eller anden iøjnefaldende måde må *demonstrere den udvikling*, der blev sat i gang ved museumsloven af 1958, og hvad der er sket på museerne i lovens første tiår. Jeg har den opfattelse, at en sådan demonstration af lovens virkninger vil være nyttig både for museerne selv og for lovgiverne.

Diskussion:

Det viste sig hurtigt, at museumslovens revision blev et så centralt emne, at man enedes om, at gøre dagsordenens punkt 6 til genstand for drøftelse i forbindelse med formandsberetningen.

Jørgen Paulsen mente, at foreningen efterhånden havde fået for stærk slagside mod lokalmuseerne, og at den i nogen grad forsøgte specialmuseernes problemer. Han ønskede en debat om dansk museumsverdens samlede struktur inden en diskussion om lokalmuseumslovens revision. En samling af alle danske museer måtte være idealet.

Sigurd Schoubye ankede over proceduren, og mente ikke, at man med så kort tids frist kunne tage endelig stilling til lovforslaget. I øvrigt betegnedes forslaget som »landsdelsmuseernes lov«.

C. J. Becker var glad for, at det »arkæologi-fjendtlige« i den foregående lov var foreslået fjernet. Han efterlyste større koordinering og planlægning i det arkæologiske arbejde.

Jørgen Slettebo ønskede strukturdebat, men uafhængig af lovrevision.

Sekretæren gennemgik derefter revisionsforslaget og nævnedes de til bestyrelsen indsendte ændringsforslag, og bestyrelsens stilling til disse.

Peter Seeberg berørte dernæst forskellige budgetmæssige og ansættelsesmæssige problemer og ønskemæssige prognoser i denne forbindelse. Desuden en beregning af statstilskuddets forøgelse ved denne revision.

Hans Neumann tilsluttede sig Paulsens ønske om strukturdebat, men ønskede først revisionen gennemført. Han advarede imod, at man på dette tidspunkt trak sagen for meget i langdrag, idet museernes »ønskeseddel« måtte afleveres til kulturministeriet snarest.

Hovesen fremhævede, at bestyrelsen efterhånden var blevet helt enig om dette forslag, og at både han og Worsaae som repræsentanter for »de små museer« i bestyrelsen havde været glade for den fulde åbenhed i drøftelserne, som havde ført til et forslag, som de helt kunne gå ind for.

Hans Norling-Christensen rettede bestyrelsens misforståelse af, at der kun skulle være tale om statsansatte arkæologer på provinsmuseerne. 1. afd.s forslag tog sigte på alle faguddannede medarbejdere. Dernæst fremsattes en række ændringsforslag som i hovedsagen tog sigte på konserveringsproblemet og på lokalmuseumstilsynets sammensætning.

Jørgen Paulsen tilsluttede sig synspunktet om, at revisionen måtte gennemføres før strukturdebatten.

Oluf Nielsen gennemgik et lovforslags gang mellem myndighederne. Han rådede til, når sagen lå klar, at man så gik til sine lokale folketingsmænd og satte dem ind i sagen. Ønskede strukturændring, så alle museer samledes i én organisation. Tilsagde sagen sin personlige støtte.

Anker Mondrup beklagede den økonomiske stilling for museer i fattige kommuner, og ønskede i loven fastsat et lokalt minimumstilskud.

Kontorchef Thrane pegede på, at også kunstmuseumsloven skal til revision i 1968/69 og anbefalede, at man tager kontakt med foreningen af kunstmuseer i provinsen og kunstmuseumsnævnet, så man havde mulighed for at samarbejde principperne for de to love. Svagheden ved parallelliteten til biblioteksloven er den, at biblioteker er obligatoriske for kommunerne. Finansministeriet og regeringens økonomi-udvalg er meget lidt interesserede i love, der binder staten til udgifter efter regning, idet det besværliggør budgetlægningen. Museerne bør derfor også betænke, hvad man kan foreslå, hvis revisionen kommer til at ligge nærmere op af den eksisterende lov.

Sigurd Schoubye betegnede bestyrelsens arbejde som noget rod og fremgangsmåden besynderlig. Han fandt det ikke muligt at tage stilling til forslaget og ønskede ekstraordinær generalforsamling efter yderligere drøftelser.

Borgmester Sv. Nielsen fandt meget positivt ved revisionsforslagets fremlæggelse og ønskede det held, men mente, at man derfor ikke burde forsømme at søge de lokale myndigheder allerede nu.

Mogens Bencard ønskede en præcisering af Schoubyes indvendinger.

Sigurd Schoubye svarede, at hans betæneligheder drejede sig om placeringen af og udvælgelsen af landsdelsmuseer og ønskede principperne herfor klarere præciseret i loven.

Jørgen Slettebo foreslog herefter, at man pålagde bestyrelsen at gennearbejde alle ændringsforslag og udsende dem til medlemmerne, at bestyrelsen afventer svar, og hvis disse giver anledning hertil, at man indkalder til ekstraordinær generalforsamling.

Efter nogen diskussion vedtoges dette forslag.
Herefter godkendtes formandens beretning.

3. *Kassereren fremlagde regnskabet*, som godkendtes.
4. *Kontingent: Peter Seeberg* forelagde bestyrelsens forslag om kontingentforhøjelse, som var motiveret i ønsket om at udbygge foreningens sekretariat. Samtidig forelagdes et budget for sekretariatet, og i denne forbindelse et forslag om oprettelsen af foreningen »Danske Museers Venner« hvortil man tegner medlemsskab gennem en lokal museumsforening og for årligt 5 kr. (10 kr. for en familie) får adgang gratis til de tilsluttede museer. Forhøjelsen vedtoges, gældende fra regnskabsåret, der begynder 1. april 1968. Det overlodes til bestyrelsen at tage stilling til, om kontingentet skal beregnes efter budget eller efter afsluttet regnskab. Spørgsmålet om venneforeningen fandt ingen afklaring.
5. *Tyveriproblemet: Peter Seeberg* indledte og orienterede om, hvad Viborg Stiftsmuseum havde foretaget sig efter den sidste tids tyverier. Han rettede en kraftig appel til medlemmerne om, at hurtigst muligt søge problemet løst. Diskussionen kom til at dreje sig om 3 hovedpunkter, nemlig 1. dagtyverier i åbningstid, hvor man talte om sikkerhedsmontre, fæstning af genstandene, vand, sand og hagl i vaser o.l., samt om hurtig og uregelmæssig vagtkontrol; 2. indbrud, hvorunder forskellige former for sikkerhedssystemer blev nævnt, og hvor de enklere, midlertidige metoder: fastskruring af vinduesrammer, gode låse i *alle* døre o.l. blev understreget; samt 3. forholdet til politi og presse i tilfældet af tyveri. Af diskussionen syntes det at fremgå, at museumsbygningerne og problemerne i det hele taget er så forskelligartede, at en samlet løsning ikke er mulig.
6. *Revisionen af museumsloven*: Dette punkt blev herefter taget op igen, fordi der herskede nogen usikkerhed hos bestyrelsen om konsekvenserne af den tidligere beslutning. Efter diskussionen herom enedes man om følgende fremgangsmåde: Bestyrelsen udsender indkomne ændringsforslag til medlemmerne, afventer eventuelle reaktioner, og bemyndiges derefter til at tilrettelægge det endelige forslag på foreningens vegne.
7. *Udstilling i anledning af provinsmuseumslovens ti-år: Peter Seeberg* orienterede om bestyrelsens overvejelser. Man kunne tænke sig en fællesudstilling i København, men bedre endnu var måske udstillinger på de enkelte museer, enten i ren særudstillingsform med specialeemne, eller som en almen orientering om arbejdet i ti-året, suppleret med statistisk materiale. Han opfordrede til, at medlemmerne inden 1. april næste år indsendte til bestyrelsen meddelelse om, hvad man agtede at foretage sig og hvornår. Herefter ville bestyrelsen søge at fremstille en fællesbrochure til udsendelse gennem biblioteker o.l. For at markere festligholdelsen af ti-året så klart som muligt, henstilles at udstillingerne koncentrerer til tiden september-oktober.
8. *Styrelsesvalget*: Formanden, såvel som Hovesen, Neumann og Bencard genvalgtes. Til revisorer valgtes direktør Kaaber og museumsinspektør Boyhus, til revisor-suppleant museumsinspektør Witt.

9. *Eventuelt*: Lise Thorvildsen forelagde NMIs forlæg til indberetninger o.l. og henstillede til de medlemmer, som indsender beretninger til afdelingen, at de benyttede sig af disse. Desuden forelagdes mapper til arkivering af farvefotos og medlemmerne opfordredes til at henvende sig til NMI for at gøre brug af billige fællesindkøb.

Torben Witt havde til Køge museum udarbejdet oplæg til registreringsprincipper. Hvis medlemmerne ønskede at se disse, kan man henvende sig til Witt derom. Sekretæren henstillede til de medlemmer, som endnu ikke havde svaret på de sidst udsendte statistikker, at de hurtigst fik dette forhold rettet.

Mogens Bencard

Sammenslutningen af lokalhistoriske arkiver

Årsmødet blev afholdt i tilslutning til Dansk Historisk Fællesforenings årsmøde lørdag den 9. september 1967. 22 arkiver og biblioteker var repræsenteret med 25 deltagere, hvortil kom repræsentanter for statens arkiver og andre passive medlemmer, ialt ca. 40.

Formanden, overbibliotekar Aage Bonde, Viborg, indledte med at byde velkommen og mindedes i varme ord sammenslutningens medstifter og medlem af dennes styrelsen fra starten, stationsforstander Emil Kaster, Odder, der døde som deltager i sammenslutningens kursus i København den 4. marts, kun 68 år gammel.

Formanden gav derefter ordet til dr. phil. Jørgen Hæstrup, Odense, der indledte en drøftelse af emnet: Hvordan kan vi endnu på lokalt plan søge at sikre materiale til besættelsestidens historie? Dr. Hæstrups overordentligt instruktive og inciterende foredrag, der, foruden af deltagerne i sammenslutningens møde, påhørtes af talrige repræsentanter for de historiske samfund m. fl., gav anledning til en livlig debat, hvori deltog rigsarkivaren, stadsarkivar, dr. phil. Sigurd Jensen, København, lektor F. Michelsen, Næstved, skoleinspektør A. Strange Nielsen, Toxværd og redaktør Ejner Jacobsen, Sæby. Indledning og diskussionsindlæg vil i deres helhed senere blive publiceret af sammenslutningen.

1. *Formandsberetning*: Året har været et af de mest frugtbringende og begivenhedsrige i sammenslutningens snart 18-årige historie, først og fremmest kendetegnet ved så stor en tilgang af aktive medlemmer, som i intet tidligere enkeltår, nemlig hele 11, ligeligt fordelt over landet og repræsenterende alle former for lokalhistoriske samlinger og arkiver. Det drejer sig om følgende, der officielt blev budt velkommen som medlemmer af sammenslutningen: Thisted og Nakskov centralbibliotekers lokalhistoriske samlinger, Solbjerg kommunes egnsarkiv, Håstrup Folkemindesamling, Veerst-Bække sognearkiv, Kolding byhistoriske arkiv, Ølgod-Strellev sognearkiv, Skælskør egnshistoriske arkiv, Haslev lokalhistoriske arkiv, Randers amtshistoriske arkiv og Vejen bibliotek. Efter denne tilgang tæller sammenslutningen 55 aktive og 14 passive, eller ialt 69 medlemmer. Til sammenligning anførtes, at antallet af aktive medlemmer 5 år tilbage i tiden var 27 og for 10 år siden blot 16. Formanden omtalte andre udtryk for den levende interesse for indsamling og sikring af de former for lokalhistorisk materiale, som sammenslutningen arbejder med, der har kunnet konstateres i det forløbne år og gennemgik kort sammenslutningens eget virke, idet han specielt omtalte det vellykkede og velbesøgte

3. kursus for ledere af og medarbejdere ved lokalhistoriske arkiver og tilsvarende samlinger, som var afholdt i København i marts samt udsendelsen af det interne meddelelsesblad *Fra Arbejdsmarken*. Formanden beklagede, at det fortsat ikke var blevet til noget med udsendelsen af den ofte efterlyste »Vejledning ved oprettelse af lokalhistoriske arkiver«, men stillede i udsigt, at den ville fremkomme i løbet af vinteren. Efter en omtale af hele den problematik, der knytter sig til oprettelsen af og arbejdet i lokalhistoriske arkiver og samlinger, sluttede formanden med at takke DHF for godt samarbejde og Kulturministeriet for det årlige tilskud, uden hvilket det ikke havde været muligt at udføre det arbejde, som beretningen havde kunnet pege på. I tilslutning til beretningen påpegede skoleinspektør A. Strange Nielsen betydningen af afholdelsen af regionalmøder for de lokalhistoriske arkiver. I øvrigt godkendtes beretningen uden bemærkninger.
2. *Kassereren fremlagde regnskabet*, som balancerede med kr. 10.109,81 (1965/66 kr. 7.125,74) og udviste en kassebeholdning på kr. 4.070,42 (mod året før kr. 4.748,53). Regnskabet godkendtes uden bemærkninger.
3. *Kontingentet* fastsattes uforandret til kr. 45 for aktive og kr. 15 for passive medlemmer.
4. *Styrelsesvalg*: Som formand genvalgte overbibliotekar Aage Bonde, Viborg, ligesom skoleinspektør A. Strange Nielsen, Toxværd, genvalgte til styrelsen, medens overlærer Ole Warthoe-Hansen, Randers, nyvalgte i stedet for afdøde stationsforstander E. Kaster. Som revisor genvalgte museumsinspektør Hans Neumann, Haderslev. Styrelsen har senere konstitueret sig med Ole Warthoe-Hansen som næstformand og sekretær og har udpeget skoleinspektør A. Strange Nielsen til fortsat at redigere meddelelsesbladet. Som mødets dirigent fungerede som sædvanlig rigsarkivar, dr. phil. *Johan Hvidtfeldt*.

Aage Bonde

Sammenslutningen af lokalhistoriske foreninger

Sektionsmøde for de historiske samfund og stiftende møde for S sammenslutningen af Lokalhistoriske Foreninger afholdtes fredag d. 8. september kl. 16.30–17.00.

1. *Love*: Fællesforeningens formand lagde lovforslaget, som var blevet udsendt sammen med indkaldelsen til årsmødet, frem til drøftelse. Det var udarbejdet på et møde i Åbenrå 31. 10. 1966 af det på sidste årsmøde nedsatte udvalg og havde været udsendt til de historiske samfund m. fl. med opfordring til at indsende bemærkninger inden 15. april 1967, men ingen indvendinger var fremkommet. Da amtssamfundene var vanskelige at afgrænse, havde man fundet det formålstjenligt at udvide den planlagte sammenslutnings medlemskreds til lokalhistoriske foreninger i almindelighed. På grund af foreningernes meget forskellige størrelse foreslog man, at repræsentanterne fik en stemmeret i forhold til medlemstallet. Forholdet til fællesforeningen var understreget i bestemmelsen om, at sammenslutningens årsmøde blev afholdt sammen med fællesforeningens, og ved sammen-

slutningens opløsning skal dens formue efter forslaget tilfalde fællesforeningen. Styrelsen blev ret lille, fire medlemmer plus formand. Lovene vedtoges enstemmigt som foreslået, nemlig følgende:

*Love for
Sammenslutningen af lokalhistoriske foreninger i Danmark*

1. Sammenslutningen af lokalhistoriske foreninger i Danmark har til formål at støtte og fremme det folkelige historiske arbejde, som udføres på lokalt grundlag, og at varetage de tilsluttede foreningers fælles interesser.
 2. Sammenslutningens øverste myndighed er årsmødet, der afholdes i tilslutning til Dansk historisk Fællesforenings ordinære repræsentantskabsmøde. Årsmødet indvarsles sammen med indkaldelsen hertil. Dagsordenen udsendes senest 8 dage før mødets afholdelse.
 3. Hver forening kan sende én eller flere repræsentanter til årsmødet med stemmeret i forhold til foreningens medlemstal, således at foreninger med indtil 500 medlemmer har én stemme, med 501–1000 to, med 1001–1500 tre og så fremdeles.
 4. På årsmødet aflægges beretning, og sammenslutningens regnskab forelægges til godkendelse. Beretnings- og regnskabsår følger Dansk historisk Fællesforenings.
 5. På årsmødet vælges sammenslutningens formand og fire styrelsesmedlemmer samt en revisor. Styrelsen konstituerer sig selv. Formanden er sammenslutningens repræsentant i Dansk historisk Fællesforenings styrelse.
 6. Kontingentet fastsættes på årsmødet.
 7. Ekstraordinært møde af repræsentanter for de tilsluttede foreninger kan til enhver tid afholdes efter styrelsens bestemmelse, eller når mindst fire foreninger kræver det og samtidig angiver, hvad der ønskes forhandlet.
 8. Ændringer i lovene kan vedtages på årsmødet med almindelig stemmeflerhed. Forslag til lovændringer skal udsendes sammen med dagsorden for årsmødet.
 9. Ved sammenslutningens opløsning tilfalder dens formue Dansk historisk Fællesforening.
2. *Valg af styrelse:* Til formand blev valgt landsarkivar P. Kr. Iversen. Til styrelsen valgtes desuden overlærer O. Warthoe-Hansen, Randers, og stadsbibliotekar Annalise Børresen, Søllerød, der havde erklæret sig villige til at påtage sig hvervenerne som kasserer og sekretær, samt redaktør Verner Hansen, Maribo, og førstelærer Erling Pedersen, Sandved. Til revisor valgtes skoleinspektør Chr. Petersen, Randers.
3. *Kontingent:* Da det ikke endnu var helt klart, hvilket arbejde sammenslutningen ville tage op, vedtog man i en overgangsperiode på et år at lade fællesforeningen opkræve det sædvanlige kontingent af foreningerne mod at den afholdt sammenslutningens udgifter. En egentlig fastsættelse af kontingent skal ske på årsmødet 1968.

Herefter takkede P. Kr. Iversen for valget og tilføjede nogle ord om, at sammenslutningen forhåbentlig ville kunne bidrage til at aktivere arbejdet ude omkring. Inden et program kunne forelægges, måtte sagerne imidlertid drøftes uformelt mellem den

nyvalgte bestyrelses medlemmer. En vigtig opgave ligger der imidlertid i forbedringen af de meningsløse forhold, MOMSen har skabt.

Povl Eller

Dansk historisk Fællesforening

Repræsentantmødet afholdtes lørdag den 9. september 1967 kl. 9.30–11.30. Der mødte repræsentanter for de historiske amtssamfund for Als og Sundeved, Frederiksborg amt, Fyns stift, Holbæk, Hjørring, Københavns amter, Lolland-Falster, Præstø, Randers, Ribe, Ringkøbing og Sorø amter, Sønderjylland, Thisted, Vejle, Viborg, Aalborg og Århus amter, Østjysk Hjemstavn, lokalhistoriske selskaber for Gentofte, Horsens, Lyngby-Tårnbæk og Søllerød, Selskabet for Københavns Historie, Jysk Selskab for Historie, Landsforeningen for Hjemstavnskultur, Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie, Dansk Historielærerforening, for Nationalmuseets 1., 2. og 3. afd., 75 andre museer, rigsarkivet, samtlige landsarkiver, Erhvervsarkivet, Københavns Stadsarkiv, Sprog- og Litteraturselskabet, Matrikeldirektoratet, Roskilde Bibliotek, Videnskabernes Selskabs Arkivkommission, Institut for dansk Skolehistorie, samt fra 21 lokalhistoriske arkiver. Ministeriet for kulturelle anliggender var repræsenteret ved kontorchef E. W. Thrane.

1. *Til dirigent* blev valgt dommer Worsaae, Vordingborg, som gav ordet til formanden.

2. *Formandens beretning* indledtes med mindeord over en række fagfæller, som er døde i årets løb: kontorchef Povl von Spreckelsen, teaterhistorikeren dr. phil. Robert Neidendam, stationsforstander Emil Kaster, lektor Th. Lind, overinspektør dr. phil. Therkel Matthiesen, professor C. O. Bøggild-Andersen, gårdejer Ernst Christensen og pastor H. F. Petersen. Et særligt tungt tab var professor Knud Fabricius' bortgang. Han har virket i fællesforeningen som sekretær fra stiftelsen 1909 til 1920 og som formand 1920–41 og var den, der skabte tidsskriftet *Fortid og Nutid*. Han var foreningens æresmedlem.

Arsberetningens hovedpunkter var i duplikeret stand omdelt til deltagerne.

Formanden bød 15 nye medlemmer velkommen, nemlig: Selskabet for dansk skolehistorie, Færøernes landsarkiv, Wormianum, Lokalhistorisk samling for Sønderjylland, Thisted byhistoriske arkiv, Nakskov centralbiblioteks lokalhistoriske afdeling, Solbjerg kommunes egnsarkiv, Håstrup folkemindesamling, Veerst-Bække sognearkiv, Kolding byhistoriske arkiv, Ølgod-Strellev sognearkiv, Skælskør egns-historiske arkiv, Randers amtshistoriske arkiv, Haslev lokalhistoriske arkiv og Vejen Biblioteks lokalhistoriske samling. Det samlede medlemstal er nu 256, nemlig: 39 historiske samfund, foreninger o.l., 111 museer, 90 arkiver o.l. og 16 by- og amtsråd.

Styrelsen har konstitueret sig med rigsarkivar Johan Hvidtfeldt som næstformand, museumsinspektør Povl Eller som sekretær, overlærer O. Warthoe-Hansen som kasserer og arkivar Knud Prange som redaktør. Som følge af sekretærskiftet er foreningens ekspedition og boglager flyttet til Hillerød, hvor direktør Niels Gustafsson har stillet to udmærkede loftsrum, det ene med indbyggede reoler, til foreningens rådighed på Hillerød Handelsskole. Direktør Gustafsson blev takket

varmt for sin velvilje. Til at bistå sekretæren i det daglige arbejde er fru Grethe Petersen, Hillerød, ansat som timelønnet medhjælp. Fru Petersen har udført et stort arbejde ikke blot ved bogekspeditionen, men også ved oms- og momsregistreringen og ved foreningens øvrige virksomhed.

Fra *staten* har DHF modtaget *tilskud* af samme størrelse som i det foregående år. Den ordinære bevilling fra kulturministeriet til kontorhold på 5.400 kr. er som sidste år forhøjet ekstraordinært med 4.000 kr. Endvidere har vi modtaget 1.600 kr. som 2. del af en tre-årig bevilling til den lokalhistoriske konsulentvirksomhed og 3.200 kr. som 3. del af en tre-årig bevilling til publikation af institutionsberetninger i Fortid og Nutid. Fra undervisningsministeriet har vi modtaget 2.000 kr. til Fortid og Nutid samt 1.500 kr. til vor udgivervirksomhed. Disse tilskud er intet mindre end en livsbetingelse for DHF, såfremt vi vil fastholde foreningens betydelige aktivitet. Formanden takkede kontorchef Thrane for den imødekommenhed, vi altid har mødt i kulturministeriet.

Statsstøtten til de lokalhistoriske samfund udviser en beskeden stigning fra 36.900 til 38.000 kr, men da to nye foreninger er inddraget blandt de tilskudsmodtagende, har en række samfund måttet notere en tilbagegang på mellem 50 og 250 kr. Man kan ikke med nogen ret beklage sig over de historiske foreningers andel i de midler, kulturministeriet har til rådighed til tidsskrifter og selskaber, men man kan i allerhøjeste grad beklage, at ministeriet har så lidt at fordele, at støtten til de enkelte foreninger på det nærmeste får symbolsk karakter. Som følge af de nye afgiftslove er vi nu kommet i den ejendommelige situation, at de mest aktive samfund gennem momsens på deres tidsskrifter og bogudgivelser yder mere til statskassen, end de modtager fra den. Denne tilstand er parodisk og uholdbar, og det er nødvendigt, at der sker en fuldstændig omlægning af de bevilgende myndigheders indstilling til det uegennyttige kulturelle arbejde i de historiske foreninger. Når denne samfundsnyttige indsats, som det offentlige burde glæde sig over og fremhjelpe, bliver et beskatningsobjekt, må vi protestere højt og tydeligt. Blandt foreningens medlemmer er ydermere en række historiske specialforeninger, der udgiver tidsskrifter og klarer sig udelukkende ved deres medlemmers offervilje uden at modtage statsstøtte. Men også de rammes af momsens, og det er indlysende, at også deres forhold må forbedres radikalt. Til brug for forhandlingerne med ministeriet blev samtlige de historiske foreninger anmodet om at indsende deres sidste årsregnskab, hvoraf man vil kunne læse, hvad momsens vil komme til at betyde for dem.

Før sidste årsmøde rettede DHF en henvendelse til undervisningsministeriet om *oprettelse af et lokalhistorisk institut* ved det nye universitet i Odense. I Odense anså man det imidlertid ikke for muligt at indpasse et sådant institut i universitetets udbygningsprogram. Styrelsen vendte sig da til København, hvor der findes et landsarkiv, et af lokalhistoriens vigtigste kildesteder, med en rummelig nybygning. Efter et samråd med de tre universiteters historiske professorer rettede DHF i marts 1967 en henvendelse til rector magnificus om oprettelsen af et institut for lokalhistorisk forskning under det filosofiske fakultet ved Københavns universitet med følgende hovedopgaver:

1. at iværksætte og gennemføre lokalhistoriske forskningsopgaver af almenhistorisk værdi, herunder sådanne som kan gennemføres under medvirken af lokale kræfter rundt om i landet,

2. at inspirere historiestuderende til at foretage lokalhistoriske undersøgelser og bistå dem ved arbejdet hermed,
3. at bistå og inspirere det historiske arbejde i de lokalhistoriske foreninger og institutioner ved vejledning, afholdelse af kursus, udgivelse af hjælpemidler etc.,
4. at højne kvaliteten af de lokalhistoriske årbøger ved rådgivning til forfattere og redaktører.

Forslaget fik en velvillig og interesseret modtagelse. Nu er Københavns universitets lokalesituation meget vanskelig, og det er derfor af stor værdi, at landsarkivar, dr. phil. Harald Jørgensen med stor beredvillighed har påtaget sig at huse institutet, indtil arkivet selv får brug for lokalerne. Forholdene er ideelle på arkivet. Institutet vil kunne få kontorer, adgang til moderne tekniske hjælpemidler, til foredragssal og undervisningslokale. Dr. Harald Jørgensen blev takket for denne håndsækning, en tak som også gjaldt rigsarkivaren og kulturministeriet, der begge har konfirmeret udlånet.

Den lokalhistoriske konsulentvirksomhed har som tidligere været varetaget af overbibliotekar Aage Bonde, der har haft 14 sager til behandling, hvoraf flere store manuskripter. Konsulenten ønsker særligt at fremhæve et værdifuldt manuskript til en vejledning i lokalhistorisk undervisning i skolen, som kan forventes publiceret i det kommende år. En forøgelse af henvendelserne vil let kunne opnås ved udsendelse af en lille tryksag. Dette er et økonomisk spørgsmål; konsulentvirksomheden har kostet betydelig mere end tilskuddet dertil kan dække, og DHFs økonomi vil i øjeblikket have svært ved at bære en stigning af udgifterne. *Fortid og Nutid* er som sædvanligt udgået med to hæfter. Den nye redaktør, Knud Prange, er veloplagt gået i gang med at give vort vigtigste talerør en ansigtsløftning. Der er kommet to nye faste rubrikker til: en aktuell kommentar og »Historiske noter«. Styrelsen sætter sin lid til, at abonnenttallet, der – når man ser bort fra eksemplarerne til vore medlemmer – udgør 509 (en stigning fra 460), vil forøges yderligere i det kommende år.

Styrelsen har drøftet spørgsmålet om en udvidelse af institutionsberetningerne, foranlediget af, at Historisk Samfund for Sønderjylland havde indsendt en redegørelse for sin betydelige udgivervirksomhed. Af principielle grunde veg man tilbage derfor og enedes om at optage meddelelser om større udgivelser i »Historiske noter«, når de indsendes til redaktionen.

Publikationsvirksomheden har været større end nogensinde. Takket være H. K. Kristensens store indsats blev Danske Historikere 1965 udsendt omkring nytår. Også Hvidtfeldt og Prange blev takket i denne forbindelse. Bogen er nyttig, men sælges ikke godt nok. »Lokalhistorie-rigshistorie« med optryk af vægtige artikler fra *Fortid og Nutid* skal nok blive solgt. I håndbogsserien udkom Kristian Hald: *Stednavne og kulturhistorie*, Iørn Piø: *Folkeminder og traditionsforskning*, samt Poul Rasmussen: *Mål og vægt*. H. Worsøes *Grundbog i Slægtshistorie* og Bauers *Calender* er blevet genoptrykt. I nær fremtid vil Anders Bækstedes *Danske indskrifter* udkomme, et pionerværk indenfor dansk epigrafik. Herluf Nielsens *Kronologi* vil komme i revideret udgave og antagelig må Pranges *Heraldik og Historie* snart genoptrykkes. Under Herluf Nielsens redaktion er serien blevet en succes.

Arkiv- og manuskriptføreren, under redaktion af arkivar Helle Linde, og til hvilken kulturministeriet har ydet en særbevilling på 4.000 kr. efter indstilling af

Statens Lokalmuseumstilsyn, er under trykning. En publikation af særlig art, lysbilledserien til slægthistorisk undervisning, redigeret af Grethe Ilsøe og H. Worsøe, er i produktion og vil snart kunne tilbydes vore medlemmer til en rimelig pris. Amanuensis Troels Dahlerup har påtaget sig redaktionen af et stort danmarkshistorisk atlas.

De mange udgivelser anstrenger foreningens økonomi. Der er i sidste regnskabsår solgt bøger for 60.000 kr., men investeret over 80.000 kr. i udgivelser, og lageret på 8.400 bøger har en værdi excl. moms på 120.000 kr. DHF råder således over store værdier, men likviditeten kniber det med, og salgsarbejdet må intensiveres.

Forberedelsen af *billedværket* skrider planmæssigt frem. Udgivelsen er sikret ved en garantium på 100.000 kr. fra Carlsbergs Mindelegat for brygger J. C. Jacobsen, som vi er meget taknemmelige for. Hovedredaktør er Erik Kjersgaard, hovedbilledredaktør Jørgen Paulsen, forfatterne: I.: P. V. Glob og Erik Kjersgaard, II.: Svend Ellehøj og Kristof Glamann, III.: Johan Hvidtfeldt samt IV.: Troels Fink og Ole Karup Pedersen. I. bind udsendes i efteråret 1968.

Desværre blev der i år ikke afholdt noget *kursus for lærere ved aftenhøjskolen*, men et kursus med emnet »Da Danmark var u-land« er under forberedelse til afholdelse på Herning højskole 1968. Det påtænkes at holde et kursus over to eller tre somre fra 1969 om lokalhistorisk registrering. Foreningen vil også søge at gennemføre lokalhistoriske aftenkursus med forbillede i et kursus, som Historisk Samfund for Sønderjylland for nogle år siden afholdt med udgangspunkt i landsarkivet i Åbenrå.

På foranledning af Selskabet for dansk skolehistorie har DHF nedsat et *udvalg til bevaring af kilder til skolehistorie*. Udvalget, der har rigsarkivar Hvidtfeldt som formand, vil søge at udarbejde retningslinier for sikring af det historiske materiale – både bøger, arkivalier og inventar – der er i fare som følge af nedlæggelsen af de små landsbyskoler.

Efter anmodning af læseplanudvalget for seminariernes historieundervisning har DHF afgivet *betænkning vedrørende undervisningen i lokalhistorie* ved seminarierne. Denne betænkning, der er udarbejdet af overlærer Ole Warthoe-Hansen, vil forhåbentlig medføre en udvidelse af det lokalhistoriske arbejde, ikke blot i seminarierne, men på længere sigt også i folkeskolen.

Fællesforeningen har som sædvanlig været repræsenteret ved det årlige *radiomøde* for at rådgive med hensyn til udsendelser i radio og fjernsyn med historisk indhold.

En duplikeret beretning vedr. *de lokalhistoriske samfunds arbejde* i 1965 og 1966 er udsendt til amtssamfundene. Dette arbejde vil – som visse andre traditionelle DHF-opgaver – fremtidig blive varetaget af den nystiftede *sammenslutning af lokalhistoriske foreninger*. Den nye sammenslutning vil på mange måder aflaste DHF og derved sætte fællesforeningen i stand til at koncentrere sig om andre opgaver og tage nye arbejdsfelter op.

Diskussion:

Skoleinspektør A. Strange Nielsen gjorde udvalget til bevarelse af kilder om skolehistorie opmærksom på seminarie-dimittendernes vandrebøger, som måske kunne reddes ved henvendelse til seminarierne, hvor af og til en blev afleveret, eller ved annoncer i lærerorganisationernes blade.

Rigsarkivar *Johan Hvidtfeldt* gjorde opmærksom på, at udvalget ikke skal opbevare kilderne; de skal ende på et offentligt arkiv.

Konsulent *Aage Lauritzen* komplementerede redaktøren af *Fortid og Nutid* for nyt initiativ, som burde danne skole for de lokalhistoriske årbøger. Til planen om et historisk atlas påpegede han det vigtige i at få kort over naturforhold med: jordbund, klima, temperaturforhold o.l.

3. *Kassereren forelagde regnskabet* for 1966/67, der i duplikeret form ligesom budgettet for 1967/68 var omdelt til deltagerne. Regnskabet godkendtes uden bemærkninger.
4. *Nye love*. Formanden forelagde forslaget til nye love som var nødvendiggjort af dannelsen af Sammenslutningen af lokalhistoriske Foreninger i Danmark. De var udarbejdet af det samme udvalg, som havde lavet lovforslaget til sammenslutningen, og forslaget havde som dette været udsendt først til udtalelse og siden til samtlige medlemmer med indkaldelsen til årsmødet. Heller ikke til dette forslag var der fremkommet indvendinger.

Diskussion:

Fuldmægtig *Bent Calov* fik oplyst, at forslagens formulering gav mulighed for dannelse af nye sektioner inden for fællesforeningen.

Ekspeditionssekretær *Olav Christensen* fremkaldte en redegørelse for, at SLA ikke havde en repræsentant i redaktionsudvalget, hvilket skyldtes, at et udvalg af den karakter ønskedes så lille som muligt af hensyn til arbejdets praktiske gang, cirkulering osv.

Lektor *Niels A. Christiansen* fandt ved frigørelsen af tidspunktet for årsmødets afholdelse anledning til at fremholde, at juni var uegnet for så vidt angår skolefolk.

Formanden meddelte, at begyndelsen af september var valgt af hensyn til kulturministeriets repræsentation ved årsmødet.

Dirigenten efterlyste indvendinger og erklærede, da sådanne ikke fremkom, forslaget vedtaget således:

Love for Dansk historisk Fællesforening

1. Dansk historisk Fællesforening har til formål at fremme dansk historisk forskning og støtte interessen for historie ved at virke for samarbejde mellem foreninger og institutioner (arkiver, biblioteker, museer o. l.), der arbejder for historiske, arkæologiske og etnologiske formål. Fællesforeningen varetager sine medlemmers fælles interesser i forhold til myndighederne. Den skal give sine medlemmer råd og vejledning med hensyn til løsningen af historiske opgaver af mere almindelig karakter og skal virke for fællesskab i arbejder og undersøgelser som overstiger de enkelte foreningers eller institutioners kræfter. Den lader afholde møder og kursus og udgiver et tidsskrift samt andre skrifter.
2. Som medlemmer af Dansk historisk Fællesforening optages foreninger og institutioner, der arbejder på at fremme kendskabet til historie, arkæologi eller etnologi. Disse kan samle sig i sektioner og forbund med love og styrelser, men medlemsforholdet til Fællesforeningen medfører ingen forpligtelse til at ind-

træde i nogen sektion. Repræsentantskabet kan vedtage, at en sektion skal have fast repræsentation i Fællesforeningens styrelse.

Hvis en forening eller institution, der ønsker at optages i Fællesforeningen, har henvendt sig derom til styrelsen, uden at denne har ment at kunne imødekomme begæringen, kan den forlange spørgsmålet forelagt for det første ordinære repræsentantskabsmøde.

3. Fællesforeningens øverste myndighed er repræsentantskabet, der består af én repræsentant for enhver som medlem optaget forening eller institution.
 4. Ordinært repræsentantskabsmøde afholdes én gang hvert år. Det indkaldes med mindst 3 ugers varsel. Til mødet kan enhver forening eller institution, der er medlem af Fællesforeningen, sende flere repræsentanter, men kun én af disse kan afgive stemme på foreningens eller institutionens vegne. På mødet aflægges beretning om Fællesforeningens virksomhed, og foreningens regnskab forelægges til godkendelse. Her fremsættes og drøftes endvidere planer om fælles arbejder, undersøgelser og opgaver.
 5. På repræsentantskabsmødet foretages valg af formand, fem styrelsesmedlemmer og to revisorer. Formændene for anerkendte sektioner er fødte medlemmer af Fællesforeningens styrelse. Mindst ét af de øvrige medlemmer af styrelsen skal repræsentere de foreninger og institutioner, som ikke er organiserede i sektioner. På det første styrelsesmøde efter repræsentantskabsmødet konstituerer styrelsen sig med næstformand, kasserer, sekretær og redaktør.
 6. Til at bistå redaktøren nedsættes et redaktionsudvalg for tidsskriftet på tre medlemmer, hvoraf et udpeges af Dansk historisk Fællesforenings styrelse, et af Dansk kulturhistorisk Museumsforenings styrelse og et af styrelsen for Sammenslutningen af lokalhistoriske Foreninger.
 7. Ekstraordinært repræsentantskabsmøde kan til enhver tid afholdes efter styrelsens bestemmelse, eller når mindst ti tilsluttede foreninger eller institutioner kræver det og samtidig angiver, hvad der ønskes forhandlet.
 8. Indkaldelse til Fællesforeningens repræsentantskabsmøder og øvrige fælles foranstaltninger sker ved udsendelse af meddelelse til samtlige medlemmer.
 9. Fællesforeningens regnskabsår er finansåret. Det årlige medlemskontingent fastsættes på repræsentantskabsmødet.
 10. Ændringer i lovene kan vedtages på et ordinært repræsentantskabsmøde med almindelig stemmeflerhed. Forslag til eventuelle lovændringer skal udsendes sammen med dagsorden for repræsentantskabsmødet.
5. *Kontingent*: Formanden gjorde rede for kontingentforholdenes ordning for den nye sammenslutning i overgangsåret og bad forsamlingen om at lade ændringer i kontingentberegningen vente til næste år. Herimod havde ingen noget at erindre.
6. *Valg*: Tidligere havde man haft to-årige valg til styrelsen med skiftevis nyvalg, men efter de lige vedtagne love skal kun vælges for ét år. Formanden genvalgtes med akklamation. På styrelsens vegne foreslog formanden: sognepræst Ove Bruun Jørgensen, der havde lovet at påtage sig hvervet som kasserer, Povl Eller, Kristian Hald, Knud Prange og Peter Seeberg samt anmodede repræsentanterne om tilslutning til et forslag om at vælge Johan Hvidtfeldt til ekstraordinært medlem af styrelsen i endnu et år. De således foreslåede blev valgt.

Ifølge de nye love indtræder de tre sektioners formænd automatisk i Fællesforeningens styrelse.

Revisorerne Olav Christensen og Hans Neumann genvalgte.

7. *Eventuelt: Aage Lauritzen* foreslog ved angivelse af stednavne, hans interesse var specielt gamle veje, at benytte de ny hærkorts internationale koordinatsystem, som ved firecifrede tal angiver sted med en nøjagtighed indenfor 1 km, med ottecifrede indenfor 10 m.

Overinspektør *Holger Rasmussen* rejste på baggrund af sin erfaring med indkvartering 25 min. gang fra mødestedet spørgsmålet om årsmødets næste placering. Han foreslog et badehotel eller lignende, eventuelt udenfor landets grænser, f. eks. i Lybeck.

Museumsdirektør *Jørgen Paulsen* anbefalede Lybeck, fordi det var godt engang imellem at komme til udlandet med mødet. I almindelighed skal det naturligvis holdes i Danmark, og han kunne også foreslå Hillerød. Han takkede formanden for beretningen, der vidnede om linie og vækst i fællesforeningens virke.

Registrator *Bjørn Fabricius* ønskede i tilfælde af at valget skulle falde på et sted i udlandet, at det blev et sted med tidligere tilknytning til Danmark. Han foreslog Visby, som før havde været fremme, men da var fundet for dyrt, hvad vistnok ikke mere var tilfældet.

Redaktør *Verner Hansen* henstillede, at man ikke på grund af den ny sektion forlængede årsmøderne. Han efterlyste mere omhu med valg af mødelokale med god akustik, en mere effektiv omdeling af det dupliserede materiale samt en udstilling af de i det forløbne år udgivne trykte værker fra foreningens medlemmer. Han gav udtryk for, at Lolland-Falster gerne ville være vært ved et årsmøde, men bad om, at man ikke lagde sig fast på en bestemt by, før forholdene var undersøgt. Endelig understregede han, at medlemmerne, ikke mindst de lokalhistoriske foreninger, burde gøre et godt salgsarbejde for det historiske billedværk, som det må blive en æressag for DHF at få ud.

Museumsleder *Holger Jacobsen* gjorde opmærksom på, at Åbenrå kommune ikke gav tilskud til deltagelse i møder udenlands.

Formanden omtalte de vanskeligheder, der flyder af mødernes stigende deltagerantal. Han havde under debatten foreslået Sydfyn eller Lolland-Falster, og fik nu forsamlingens bemyndigelse til at lade styrelsen arbejde videre med alle de fremkomne forslag. Til slut rettede han en tak til Jørgen Paulsen og gjorde hertil opmærksom på, at 99 % af fællesforeningens arbejde i det forløbne år bestod i fortsættelse af den virksomhed, som Johan Hvidtfeldt havde sat i gang.

Ved aftenmødet fredag den 8. september holdt redaktør Verner Hansen, Maribo, foredrag om: De folkelige bevægelser og lokalhistorien. Foredraget og diskussionen er refereret nedenfor. Den følgende dag talte overarkivar Vagn Dybdahl om: Det lokalhistoriske arbejde i byerne. Foredraget er trykt i dette hefte side 275 ff. og den påfølgende drøftelse er refereret i det følgende.

Efter festmiddagen, lørdag den 9. september gav Bangsbomuseet deltagerne en – i dobbelt forstand – strålende modtagelse. Museet havde megen ære af dette vellykkede arrangement.

Søndag den 10. september sejlede 104 af årsmødedeltagerne til Læsø. Under overfarten holdt turens leder, museumsinspektør Bjarne Stoklund, Frilandsmuseet, i salonen et indledende foredrag. På Læsø var der arrangeret en busrundtur, som på grund af sejltiderne kun kunne vare tre timer. Der blev dog tid til, at selskabet i Museumsgården nød en forfriskning, som Læsø Museumsforening bød på. Under hjemturen spiste man frokost om bord i skibet.

Povl Eller

De folkelige bevægelser og lokalhistorien Referat af Verner Hansens foredrag og den efterfølgende diskussion

Lokalhistorien er ikke blevet en folkelig bevægelse. De første folkelige bevægelser, skabt af bønderne, blev i vid udstrækning præget af højskolens folk. Hvad historien angik, var det det store i historien og ikke lokalhistorien, der optog dem. Derimod betød bogens indtog i bondehjemmene en revolution og bibliotekerne kom til at betyde mere, end man gør sig klart. Den folkelige bevægelse blandt arbejderne blev mere socialt og oplysningspræget, men lærte meget af bondebevægelsen. Fælles for de to bevægelser var optagethed af skolevæsenet. Lærerne var ofte interesserede i deres sogn, men med deres store deltagelse i sognets liv i alle former blev det ikke til meget med lokalhistorisk arbejde. Det, der blev drevet, var ensidigt på den måde, at det var det skrevne ord, som var i højsædet, ikke de synlige ting, billeder, gravhøje, jordfund. De mennesker, som berusede sig i det åndelige, kom let til at betragte lokalhistorikeren som en særling.

De første lokalhistoriske virksomheder var museerne. Ofte var de enkeltmands værk, og de slog ikke igennem som lokalhistoriske centre. Biblioteket opfattedes mere som udadventt, museerne som aflukkede; forskning trængte det udadventte ved museerne tilbage og skadede deres omdømme i offentligheden. Noget af det rigtige var vennekredsene, men fejlen var, at museerne aldrig forstod at få kontakt med kommunalpolitikere, der fik så stor betydning for bibliotekssagen. Denne har også vist sig at stå bedre end museumssagen, når talen er om at udbygge de bestående institutioner til kulturcentre. Amtssamfundene havde tidligere et eksklusivt præg og de blev ikke præget af folkene fra de folkelige bevægelser, og årbøgerne er triste og kedelige. De lokalhistoriske samlinger og arkiver fører en yderst tilbagetrukket tilværelse.

Det, der må til, er, at de lokalhistoriske organer må foretage udspil. Man skal satse på de unge, bruge deres sprog. Man må på landsbasis kontakte biblioteker, skolekredse og oplysningsforbund og følge det op på amtsbasis. Man må kunne tilbyde foredrag, undervisningsmateriale, litteraturlister, film, lysbilleder og udstillinger. Museerne må præsentere sig hyggeligere og deres aktivitet må øges. Man skal ikke vente på folk, men komme til dem. Vi kommer med noget af værdi, som berører alle og som fortjener en plads i dansk folkeligt kulturliv.

O. Warthoe-Hansen tog efter foredraget til orde mod sammenstillingen af biblioteker og museer. Forståelsen af museernes ting forudsætter den dannelse, som hentes på biblioteket, der er ikke tale om noget parallelt. Han opponerede også mod tilbøjelig-

heden til at antyde, at fortidens folk misforstod deres opgave, det var datidens opgaver, de løste.

P. Kr. Iversen påpegede, at hvor museerne gør et udadvendt arbejde, kommer folk også. I øvrigt er forholdene forskellige rundt om i landet. I Sønderjylland havde det vist sig umuligt at få kontakt med oplysningsforbundene og fagbevægelsen. I Jylland er det ungdoms- og idrætsforeningerne, man skal søge, og man havde haft tanker om at danne en ungdomsafdeling indenfor Historisk Samfund for Sønderjylland. Det er rigtigt, at samfundene må komme med udspil og gribe til moderne ideer, gerne med chokvirkninger. – Iversen mente, at det lokalhistoriske arbejde var ført frem af kredse, som også omfattede mange af højskolens mænd og elever.

Bjørn Fabricius syntes, at videnskabsmændene stadig ofte nærrede ligesom lidt ringeagt for lokalhistorien. I øvrigt følte han sig ikke truffet af kritikken mod museerne for så vidt som den lokale befolkning var ganske ivrig og oplysningsforbundene mere end det.

Johan Hvidtfeldt erindrede om, at de spørgsmål, Verner Hansen havde rejst, havde man i DHF arbejdet med i generationer. F. eks. havde man gjort et stort arbejde for udnyttelsen af ungdoms- og aftenskoleloven til lokalhistorisk arbejde. Årbørgernes indhold var ofte både kedeligt og ligegyldigt. Men sagen er den, at det er vanskeligt at fremkalde stof, man må tage af det, der kommer. Vi kan stille kravene, men der er for få til at gøre arbejdet. Det er centralt at få fat i de unge, som sjældnere har en naturlig interesse for historie. I øvrigt må vi vente os en del af den forening som blev stiftet tidligere i dag.

Strange Nielsen efterlyste hvilke tanker man konkret gjorde sig om, hvad der kan gøres for at få de unge i tale. Indbyder man på lokalhistoriske emner, kommer de ikke. Det må hænge sammen med, at de unge ikke ser tilbage men fremad; der må dog være en måde, hvorpå man kan gøre dem værdien af historie begribelig, Skalk har forstået det.

Verner Hansen svarede derefter ved at præcisere en del af problemstillingerne. Han ville ikke godtage det argument, at en boglig dannelse er en forudsætning for opfattelsen af museets ting. Et andet er, at det lokalhistoriske arbejde er fritidsarbejde, men derfor er der lige fuldt grund til at advare mod at stivne i traditionel tænkning i overdreven respekt for overleverede arbejdsformer.

Hvidtfeldt sagde, det måtte være en sag for Sammenslutningen af Lokalhistoriske Foreninger at få kontakt med oplysningsforbundene på landsplan og i det hele taget at skaffe sig kontakter ud fra den kulturelle situation i dag. Vi må arbejde på at få det bedste af fortiden med ind i fremtiden: The past is our future, som der står over det amerikanske National Archives.

Formanden sluttede med betragtninger over den latente, levende interesse for historiske minder, som det er vor opgave at kalde frem. Han lykønskede SLF med Verner Hansen i den nye styrelse.

Povl Eller

Diskussionen efter Vagn Dybdahls foredrag

H. K. Kristensen udtalte, at det er en rigtig vej, der er vist, men de gamle veje bør ikke opgives. Sagen er jo den, at f. eks. Ribeårbogen indeholder mere stof om

byerne Ribe, Varde og Esbjerg, end dette tilfældige år viser. Desuden udsender samfundet for Ribe amt ikke få skrifter om andre emner end ældre landbohistorie, et skriftlæsningshæfte, en bog om Lyngbo's vestjyske billeder, Vestjyske adelsfolk, en bog om Ribe, om vestjyske fiskerlejer, og flere af dem går godt og til mange andre end samfundets medlemmer.

S. Fritz fandt bilagets budget for en udgivelse såre værdifuld som vejledning for de amtshistoriske samfundes redaktioner.

Steffen Linvald, Bjørn Fabricius og Aage Børresen opholdt sig ved vanskeligheden ved at få noget skrevet af gode forfattere, og sidstnævnte spurgte med tvivl i stemmen, om man ville kunne få en faghistoriker til at søge embede som stadshistoriker? *P. Kr. Iversen* mente, det var rigtigt, at der findes et stort behov, som ikke bliver imødekommet. Han var tilhænger af centralisering og decentralisering på én gang. Historisk Samfund for Sønderjylland er med, når de by- og egnhistoriske foreninger dannes; men den store forening kan ikke undværes, så lidt som årbogen, der er nødvendig af hensyn til de små bidrag. Indholdets skævhed kan der gøres meget for at rette. Århus-bøgernes oplag på 7000 eks. er der ikke grund til at imponeres af, når en Åbenrå bys historie kan sælges i 11-1200. Foretagsvirksomhed trives også bedst inden for en forenings rammer. Det var vel tvivlsomt, om en opdeling som i Sønderjylland kan gennemføres i andre områder, men man burde dog forsøge med kredse omfattende 1-2 herreder.

Waagepetersen fortalte om hæftet Jul i Kalundborg, som sikrer mange små lokalhistoriske stykkers udbredelse og bevarelse; men det er ikke overskudsgivende og ikke videnskabeligt. Til gengæld bliver det omsat.

Knud Prange fremhævede, at en væsentlig grund til vanskeligheden ved at få forfattere til at skrive, er for ringe eller slet ingen honorarer, som det kan læses i beretningen udsendt af de amtshistoriske samfund. Det gavner ikke værdsættelsen af historisk arbejde. Bogtrykkerregningens stigning affinder man sig med, men venter ikke nogen tilsvarende stigning for forfatterhonorarerne. Det skyldes ikke, at man ikke har råd, i givet fald kan man sætte kontingentet op, det giver ikke frafald.

Olav Christensen: Nej, sæt det dog op. Da vi satte det op i Hist. Samf. f. Sønderjylland fra 11 til 17 kr. gav det ikke større frafald, end da vi satte det op fra 10 til 11! *Vagn Dybdahl* tog her ordet med en beklagelse af, at ingen var kommet ind på spørgsmålet om ungdommen, så han havde fået lejlighed til at ride sin kæphest, der lyder: Hvad skal vi dog med den ungdom, hvad skal den i det historiske arbejde. Forskellige aldre, forskellige interesser. Årbøgerne skal vi ikke likvidere, de skal nok likvidere sig selv. I øvrigt kan man samle de små afhandlinger i en bog, »Rids« eller »Mosaik« eller lignende. Honoraret bør naturligvis være der og et rigeligt, det stimulerer, og der er plads til det på et budget. *Iversen* havde fremsat et centralt spørgsmål med tanker om både centralisering og decentralisering, men det er næppe muligt i andre amter. Historisk Udvalg arrangerer også foredrag, men ikke udflugter, som også var blevet omtalt i debatten. Han fandt udflugter spild af kraft på de samme 10 % af medlemmerne hver gang.

Sirange Nielsen forundrede sig over Dybdahls misforståelse af problemstillingen. Vi skal ikke noget med ungdommen, men den har brug for os.

Dybdahl mente ikke det var rigtigt. Ungdommen skal lære historie for at blive knyttet til Danmark og dansk kultur og for at vinde en vis kølig og kritisk indstilling, men så ikke mere. Alderen vil give interessen.

H. K. Kristensen holdt lidt med Dybdahl i det stykke, men vi var dog særligt interesserede i seminarieelever og gymnasiaster med tidlig interesse for historie.

Olaf Olsen takkede Dybdahl for det vægtige foredrag, der har givet stærke impulser til alle tilhørere, der beskæftiger sig med lokalhistorisk foreningsarbejde, og fremhævede den rolle, som et lokalhistorisk institut vil kunne spille i dette arbejde.

Povl Eller